

Nr 226.

Av herr **Rahmn m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk m. m.

I proposition nr 132 till årets riksdag har Kungl. Maj:t framlagt förslag angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar i 21:a och högre lönegrader vid bl. a. postverket, telegrafverket och statens järnvägar. Propositionen, som är baserad på de olika verksstyrelsernas under hösten 1936 till Kungl. Maj:t ingivna personalstatförlag, skiljer sig emellertid i betydelsefulla delar från dessa förslag.

Sålunda hava bl. a. följande av respektive verksstyrelser föreslagna och av kommunikationsverkens lönenämnd tillstyrkta nya befattningar och förändringar icke medtagits i propositionen, nämligen

vid postverket:

en ny sekreterarebefattning (24:e lönegraden),
en ny aktuariefattning (21:a lönegraden);

vid telegrafverket:

en ny byrådirektörsbefattning (28:e lönegraden),
en ny sekreterarebefattning (24:e lönegraden),
tre nya överkontrollörsbefattningar (24:e lönegraden) samt
två nya förste kontrollörsbefattningar (22:a lönegraden);

vid statens järnvägar:

två nya överinspektorsbefattningar (26:e lönegraden),
en ny sekreterarebefattning (24:e lönegraden),
sju nya baninspektorsbefattningar (22:a lönegraden),
två nya expeditiönsföreståndarebefattningar (21:a lönegraden) samt
införande i avlöningsreglementets tjänsteförteckning av en ny befattning i
20:e lönegraden med benämningen byråassistent.

Behovet av samtliga ifrågavarande befattningar och ändringar hava ingående motiverats av respektive verksstyrelser i deras förberörda förslag. Dessa hava som vanligt föregåtts av ingående undersökningar och prövning av behovet i varje särskilt fall. Med hänsyn till den stora omvälvning i arbetsförhållandena och den inträdda kraftiga ökningen i arbetsmängd med åtföljande arbetsintensifiering, som varit särskilt framträdande vid trafikverken, står det klart, att behovet av ökat antal tjänstemän även i de högre lönegraderna vid dessa verk måste göra sig starkt gällande. Det är också icke enbart verksstyrelserna, som ingående prövat detta behov, utan sådan prövning har jämväl ägt rum inom kommunikationsverkens lönenämnd, och har den-

na prövning resulterat i att nämnden, i vissa fall efter besök på respektive arbetsplatser, ansett sig kunna enhälligt tillstyrka de föreslagna befattningarnas inrättande.

Då departementschefen det oaktat ansett sig icke böra framföra förslagen inför riksdagen, har detta motiverats dels med hänvisning till den sittande 1936 års lönekommitté, i det frågan om vissa befattningars behövlighet ansetts vara av beskaffenhet att böra prövas av denna kommitté, dels med hänvisning till den f. n. arbetande klassificeringskommittén och dels med att arbetet ännu ej stabiliserat sig i sådan grad, att de begärda befattningarna nu böra inrättas.

Den synnerligen kraftiga beskringen av verksstyrelsernas välmotiverade framställningar synes icke i något fall vara beroende av statsfinansiella förhållanden och anföres icke heller detta som motiv. På grund härav och då de skäl, departementschefen anfört till stöd för sitt avvisande av verksstyrelsernas förslag, måste anses sakna reell betydelse, har departementschefens behandling av de framförda förslagen väckt stort uppseende inom initierade kretsar, detta så mycket mera som en så kraftig reduktion av verksstyrelsernas förslag icke tidigare har förekommit. Sålunda har i propositionen medtagits beträffande postverket endast 2 utav de av verksstyrelserna begärda och av lönenämnden tillstyrkta 4 befattningarna, vid telegrafverket endast 1 av 8 samt vid statens järnvägar endast 2 av 14 begärda befattningar.

För av frågan berörda tjänstemannagrupper framstår åtgärden som orättvis och föga överensstämmande med en skälig bedömning av deras arbetes såväl kvalitet som kvantitet. Då staten, såsom i förevarande fall är förhållandet, utvidgar och intensifierar sin verksamhet på ett sätt, som ställer de största krav på tjänstemännens skicklighet och arbetsförmåga, är det icke mer än rimligt, att staten även påtager sig de ekonomiska konsekvenser, som följa av rättvist avvägda löneställningar, detta så mycket mera som staten för alla nu berörda verk har att inkassera ständigt ökade inkomster av betydande mått.

Det är för övrigt ett allmänt känt förhållande, att nu ifrågavarande verksstyrelser i sina framställningar alltid iakttaga den strängaste sparsamhet, varför man med säkerhet kan påstå, att de begärda befattningarna äro oundgängligen nödvändiga.

Med anledning av vad departementschefen anfört rörande hänskjutande till 1936 års lönekommitté av nu ifrågavarande spørsmål, må erinras om att det i förevarande fall endast är fråga om att bereda en rättvis löneställning enligt hittills tillämpade principer åt vissa enstaka tjänstemän, vilka f. n. uppenbarligen äro för lågt placerade i lönehänseende. Det torde ligga i öppen dag, att den omprövning av olika befattningshavarekategoriers inplacering i en blivande ny löneplan, som 1936 års lönekommitté skall företaga, endast kan och bör omfatta en inplacering av de olika *befattningshavaregrupperna*. Att kommittén skulle kunna ingå på en värdering av varje särskild tjänst och föreslå dess inplacering å löneskalan förefaller otänkbart. Om kommittén skulle företaga härför erforderliga ingående undersökningar för

hela statsförvaltningen, måste detta tvivelsutan så förtynga och fördröja utredningen i lönefrågan, att ett förslag icke kan tänkas bliva förelagt ens 1938 års riksdag. Under sådana förhållanden kan det icke vara riktigt att utan tvingande skäl göra olägenheterna av dröjsmålet med lönefrågans lösning än större genom att beröva ett antal tjänstemän icke blott den allmänna förbättring en löne reglering skulle skänka utan därjämte den tjänsteställning, som enligt nuvarande avlöningsprinciper rätteligen bör tillkomma dem.

Motiven för de olika befattningarnas inrättande återfinnas i de olika verksamheternas detaljerade förslag, vilka delvis finnas återgivna i propositionen. Här skall endast i korthet beröras de skäl, som föreligga för befattningarnas inrättande.

Beträffande postverket.

Generalpoststyrelsens i propositionen nämnda förslag rörande inrättandet av en ny *sekreterartjänst i 24:e lönegraden* å styrelsens IV byrå innebär, att sagda tjänsteman skulle övertaga *dels* det arbete, som f. n. åvilar en revisor och bokhållare, som handlägger avräkningsärenden med utlandet, *dels* ock vissa arbetsuppgifter, vilka f. n. åligga en förste aktuarie å övergångsstat, vilken under budgetåret 1937/1938 avgår med pension. Bland sistnämnda uppgifter märkes föreståndarskapet för den revisionsavdelning, som handlägger ärenden angående specialavräkningen beträffande utväxlingen av paket med utlandet och tullfrankosedlar samt revisionen av räkenskaperna avseende tullavgifter för med post infört gods jämte avräkningar med tullverket beträffande dylika avgifter. Rent organisatoriskt innebär det, förklarar generalpoststyrelsen, en avgjord fördel, att ifrågavarande avdelning underställes den tjänsteman, som är ansvarig för generalavräkningarna med utländska förvaltningar. Därigenom att arbetskraft från sagda revisionsavdelning i viss mån kan biträda vid det arbete, som f. n. åligger revisorn och bokhållaren, kan arbetsökningen för honom till följd av övertagandet av nya arbetsuppgifter i viss mån neutraliseras.

Det bör emellertid beaktas, att redan de arbetsuppgifter, som f. n. åvila den revisor och bokhållare, vars tjänst skulle ersättas med en sekreterartjänst i 24:e lönegraden, äro synnerligen omfattande, krävande och ansvarsfulla och mer än väl motivera en inplacering i 24:e lönegraden. Detta framgår till fullo av den av generalpoststyrelsen förebragta utredningen i ärendet. Det torde i detta sammanhang förtjäna framhållas, att genom beslut av 1935 års riksdag en sekreterartjänst i telegrafstyrelsen, med likartade arbetsuppgifter, uppflyttades från 24:e till 26:e lönegraden. Då generalpoststyrelsen nu föreslagit tjänstens inplacering i 24:e lönegraden innebär detta en jämförelsevis låg placering. De fördelar, som vinnes genom en ändamålsenligare organisation och en mera rationell arbetsfördelning, torde även mer än väl uppväga skillnaden i lön mellan 21:a och 24:e lönegraden för nu ifrågavarande tjänsteman.

Vad beträffar generalpoststyrelsens förslag om beredande av *ordinarie anställning i aktuariegraden åt föreståndaren för statens intressekontor*, så före-

faller det än mera förvånansvärt, att detsamma icke föranlett förslag till årets riksdag, då det ju endast innebär sättandet på ordinarie stat av en tjänsteman, som på grund av särskilda omständigheter, vilka nu ej längre föreligga, tidigare fått uppehålla tjänsten på förordnande.

En väsentlig förutsättning för att intressekontoret skall kunna fylla sin uppgift och än vidare utvecklas är, att föreståndaren besitter nödiga kvalifikationer, intresse, duglighet och organisationsförmåga.

Det torde utan vidare vara klart, att man icke i längden kan erhålla en för ett så krävande uppdrag fullt lämpad arbetskraft utan att bereda honom en löneställning, som någorlunda svarar mot de krav, som ställas på honom. Omfattningen av intressekontorets verksamhet har numera blivit så stor, att en avsevärt högre löneställning än den av generalpoststyrelsen föreslagna borde kunna ifrågasättas. Det må i detta sammanhang nämnas, att antalet intressekonton innevarande år ökats med omkring 4,000. Under sådana omständigheter synes någon tvekan ej böra råda om skäligheten av att föreståndaren för statens intressekontor nu bör beredas ordinarie anställning åtminstone i den grad — aktuariegraden — vartill generalpoststyrelsen och kommunikationsverkens lönenämnd ansett föreståndarebefattningen böra hänföras.

Beträffande telegrafverket.

I sin framställning till Kungl. Maj:t den 19 september 1936 har telegrafstyrelsen hemställt, att befattningen såsom *föreståndare för linjebyråns transmissionsavdelning* likställs med befattningarna såsom föreståndare för linjebyråns konstruktions- och stationsavdelningar och *placeras i 28:e lönegraden*.

Som motivering härför kan bl. a. följande anföras. Alltsedan förra decenniets början pågår genomgripande modernisering av landets telegraf- och telefonnät antingen genom kablifiering av de viktigaste förbindelserna eller genom införandet av sådana tekniska anordningar — bärvågstelefoner — att blanka ledningar kunna utnyttjas för flera samtida telefonsamtal. Härigenom hava mycket stora besparingar uppgående till flera miljoner kronor per år kunnat göras. Såväl kablar som bärvågstelefoner kräva flera tekniskt komplicerade anordningar och då särskilt å överdragsstationerna. Planläggning och underhåll av dessa anläggningar handhas av linjebyråns transmissionsavdelning. Den rastlösa utveckling, som kännetecknar detta område, kräver av föreståndaren för ifrågasatt avdelning förmåga att överblicka de många nya rön vetenskapen ständigt gör och dessas konsekvenser för tekniken.

Anordnandet av varje riks-, telegraf- och rundradioledning samt av varje internationell förbindelse skall i detalj planläggas å avdelningen. Vid 1935 års utgång voro i trafik 2,594 km. stamlinjekabel med 47,350 km. telegraf- och 297,900 km. telefonförbindelser. Samtidigt voro 13,910 km. bärvågsförbindelser i drift. Vid samma tidpunkt voro 31 överdragsstationer med 2,890 överdrag i verksamhet.

Med hänsyn till det maktpåliggande och omfattande arbete, som åvilar här

omhandlade avdelningsföreståndare, har telegrafstyrelsen funnit det nödvändigt, att han beredes byrådirektörs ställning.

Å linjebyråns tekniska avdelning, som inrättades i slutet av år 1933, och som sedan dess ledes självständigt av en förste byrådirektör, utföres ej blott rent tekniskt-vetenskapligt arbete utan handlägges även en mångfald ärenden av administrativ natur. Dessa ärenden innefatta bl. a. uppsättande av skrivelser i de av förste byrådirektören handlagda och föredragna ärendena, uppsättande av förslag till kontrakt och protokoll rörande automatiska telefonstationsanläggningar m. m. och uppsättande av skrivelser i tekniska ärenden till utländska telegraf- och telefonförvaltningar och internationella rådgivande telefonkommittén — vilken sistnämnda grupp av ärenden förutsätter goda kunskaper i främmande språk — samt åliggande att i övrigt svara för att de till förste byrådirektörens arbetsområde hörande kansligöromålen bliva i behörig ordning utförda.

Telegrafstyrelsen föreslår att en *sekreteraretjänst* inrättas å linjebyråns tekniska avdelning för dessa administrativa uppgifter. Med hänsyn till göromålens art synes det styrelsen, att den tillsvidare placeras i 24:e lönegraden.

Rörande de *tre nya överkontrollörsbefattningarna* har telegrafstyrelsen i huvudsak anfört följande.

Planläggningen och utförandet av automatiseringen av det lokala telefonnätet i Malmö, som pågått sedan omkring år 1929, har medfört stark ökning av arbetet för trafikbefälet vid stationen. En genomgripande modernisering av stationen, ombyggnad av riksavdelningen och automatisering av landsnätet står för dörren. Då samtidigt härmed trafiken ständigt ökats har telegrafstyrelsen nu ansett tidpunkten vara inne att för Malmö station definitivt fastställa samma organisationsform, som redan år 1919 infördes vid Göteborgs telefonstation. Detta innebär, att telegrafdirektörens närmaste man skall handhava ledningen av och inför stationschefen svara för driften å stationens samtliga avdelningar. Det ansvarsfulla arbete, som kommer att åligga denna tjänsteman, synes telegrafstyrelsen väl motivera befattningens placering i 24:e lönegraden.

Sedan telegrafstyrelsen i sin tidigare omnämnda framställning redogjort för de planer, som under de senaste tio åren framlagts för förbättring av den tjänsteställning trafikdirektörens närmaste man och ställföreträdare nu intar, göres följande uttalande: »med hänsyn till beskaffenheten av det arbete, som påvilar nu ifrågavarande förste kontrollörsbefattningar, anser sig styrelsen kunna utan tvekan uttala, att dessa tjänster icke längre äro rättvist värdesatta genom en placering i 22:a lönegraden. De befattningar vid verket, med vilka förste kontrollörstjänsterna å trafikdistriktsbyråerna äro i fråga om ansvar och arbetsuppgifter närmast jämförbara, äro samtliga placerade i lägst 24:e lönegraden. En uppflyttning av tjänsterna ifråga till 24:e lönegraden med benämning överkontrollörer vill styrelsen därför livligt förorda.»

I kommunikationsverkens lönenämnds yttrande över telegrafstyrelsens senaste förslag till höjning av befattningen såsom avdelningsföreståndarens närmaste man å Stockholms telefonstations landsavdelning från kontrollörs

till förste kontrollörs grad återfinnes följande: »Samma förslag framlades i telegrafstyrelsens skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 augusti 1935 angående sådana befattningar vid telegrafverket, vilkas antal skall fastställas av Kungl. Maj:t och riksdagen, och den föreslagna höjningen tillstyrktes av lönenämnden i utlåtande den 9 december 1935. Lönenämnden anförde härom bland annat, att nämnden, som haft tillfälle att inhämta närmare upplysningar om ifrågavarande kontrollörs arbetsuppgifter, i likhet med telegrafstyrelsen funne skäligt, att befattningen förändrades till förste kontrollörstjänst. Propositionen i ämnet (1936: 141) upptog emellertid icke förslaget om uppflyttning i lönegrad av befattningen. Vid propositionens anmälande inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen i denna fråga följande: 'Även om kvalificerade arbetsuppgifter i viss omfattning kommit att åvila innehavaren av ifrågavarande kontrollörsbefattning, synas dock tillräckliga skäl icke föreligga att i avvaktan på den stundande allmänna översynen av avlöningsförfattningarna uppflytta befattningen i lönegrad. Med åtgärd i sådan riktning torde därför böra tills vidare anstå.' Med hänsyn till att enligt direktiven för 1936 års lönekommitté denna icke fått sig ålagt att verkställa en fullständig revision av löneplanerna, synes det av departementschefen angivna skälet för uppskov med uppflyttning i lönegrad av den ifrågavarande befattningen numera hava bortfallit. Lönenämnden får därför, under hänvisning till sitt ovanberörda utlåtande den 9 december 1935, tillstyrka bifall till telegrafstyrelsens nu ifrågavarande förslag.»

Föreståndaren för kassavdelningen å Stockholms rikstelefonbyrå bär närmaste ansvaret för stationens uppbörd, som för år 1936 uppgick till c:a 34 miljoner kronor. Antalet utsända räkningar uppgick till c:a 750,000. Föreståndaren företräder telegrafverket gentemot allmänheten i ärenden av mycket grannliga natur, vars behandling kräver takt parad med fasthet. Det är långt ifrån sällsynt, att ett hundratal abonnenter under en dag önska förhandla personligen med föreståndaren. Telegrafstyrelsen har förklarat sig anse det befogat och rättvist att ifrågavarande befattning placeras i 22:a lönegraden.

Beträffande statens järnvägar.

De begärda båda *överinspektorsbefattningarna* avse uppflyttning av stationerna Hallsberg och Nässjö från klass 1 A till överinspektors klass. Förslaget härom har av järnvägsstyrelsen motiverats med att ifrågavarande stationer beträffande såväl storleksordning som trafikens art stå i en särklass. Stationernas betydande övergångstrafik med omfattande tågrangering och omlastning ställa särskilt stora krav på föreståndarna i fråga om planläggning och övervakning för att trafiken skall kunna avvecklas så friktionsfritt som möjligt och med tillgodoseende av de allt mer och mer skärpta kraven på snabb transport. Båda stationerna beröras av en mycket stor del av statsbanornas gods rörelse, och vid båda stationerna finnas för övrigt betydande personalstyrkor, omkring 250 man vid vardera stationen. En uppflyttning

av dessa stationer skulle ej heller enligt styrelsens uttalande föregripa pågående klassificeringsutredning.

Kommunikationsverkens lönenämnd har i sitt utlåtande delat järnvägsstyrelsens uppfattning i frågan och tillstyrkt förslaget.

Uti avgivet utlåtande har ej heller 1936 års klassificeringskommitté haft någon erinran mot järnvägsstyrelsens förslag. Kommittén har därjämte framhållit, att vid en ändrad klassificering av statens järnvägars stationer skulle, enligt kommitténs uppfattning, Hallsberg och Nässjö vara de stationer av klass 1 A, som i främsta rummet böra ifrågakomma till uppflyttning.

Då såväl järnvägsstyrelsen som kommunikationsverkens lönenämnd och 1936 års klassificeringskommitté framhållit att det vore berättigat att uppflytta nämnda stationer på sätt järnvägsstyrelsen föreslagit, synes det också vara rimligt och riktigt, att riksdagen redan nu beslutar en sådan uppflyttning.

Den av järnvägsstyrelsen föreslagna *sekreterarbefattningen* är avsedd för den notarie, som har att leda arbetena å persontrafikbyråns tidtabellsavdelning. Arbetena å denna avdelning äro synnerligen omfattande och betydelsefulla samt hava ökat i samma mån som trafiken å statens järnvägars järnvägs- och automobillinjer. Det må särskilt beaktas, att införlivandet av flera enskilda järnvägar och inköpet av många stora automobilföretag har för tidtabellsavdelningen medfört en betydande arbetsökning. Statens järnvägars trafikerade banlängd har sålunda från 1930 till 1935 ökat från 6,647 till 7,455 kilometer. Antalet trafikstågskilometer har samtidigt ökat från 33.0 milj. till 42.8 milj. Automobillinjerna omfattade år 1930 endast 142 km mot 979 km år 1935, och antalet bilkilometer med omnibus har ökat från 0.2 till 2.3 milj. Det är allmänt erkänt, att utformningen av tidtabellen å ett järnvägsnät är en angelägenhet, som i högst väsentlig grad övar inflytande på företagets ekonomi liksom den också är av synnerlig vikt och betydelse för järnvägens trafikanter. På föreståndaren för tidtabellsavdelningen måste ställas stora fordringar på kunskaper ej blott om de tidtabellstekniska förutsättningarna utan även om trafikbehovet å olika linjer samt likaledes stora fordringar på omdöme i utformandet av allt förberedande utredningsarbete. Detta kräves särskilt därför, att byråchefen efter hand fått en allt för omfattande arbetsbörda för att kunna såsom förut varit fallet i detalj genomgå tidtabellsärendena, varför han måste lita på att hans närmaste medhjälpare vid desas behandling har omdöme och förmåga att tränga så in i ärendena att byråchefen ej behöver syssla med ärendenas detaljer.

Det är på grund av vad sålunda anförts synnerligen väl motiverat, att den, som har att svara för ifrågavarande arbeten, erhåller den tjänstställning, som av järnvägsstyrelsen föreslagits och som av kommunikationsverkens lönenämnd tillstyrkts, nämligen som sekreterare i 24:e lönegraden.

Beträffande inrättandet av *sju nya baninspektorsbefattningar* har järnvägsstyrelsen, såsom av propositionen framgår, redan år 1935 hos Kungl. Maj:t begärt uppflyttning av vissa underingenjörer till baninspektorer. Styrelsen

framhöll det berättigade häri på grund av de ökade krav, som måste ställas på vissa mera arbetstyngda bansektionsföreståndares närmaste män. De ökade arbetsuppgifterna framginge bl. a. därav, att medellängden å ifrågavarande bansektioner ökats från år 1915 till 1935 från 130.6 till 287.2 km, d. v. s. mer än fördubblats.

Lönenämnden tillstyrkte denna framställning.

I proposition nr 141 till 1936 års riksdag bestred departementschefen icke, att arbetsuppgifterna för ifrågavarande underingenjörer efter hand blivit mera krävande, men ansåg han jämväl i detta fall frågan om höjning böra anstå i avvaktan på en allmän översyn av avlöningsbestämmelserna för statens tjänstemän.

Statsutskottet ansåg sig visserligen böra ansluta sig till departementschefens ståndpunkt men sade sig dock därvid icke hava förbisett, att vissa skäl kunde anföras för vidtagande av en del förbättringar utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, och förklarade utskottet, att härvid särskilt syftades på det av järnvägsstyrelsen framlagda förslaget om ersättande av vissa underingenjörsbefattningar med baninspektorsbefattningar.

Riksdagen anslöt sig till statsutskottets uttalande härutinnan.

I sin förnyade framställning i detta ärende den 14 november 1936 framhöll järnvägsstyrelsen, att statsmakterna vid baninspektorsbefattningens inrättande redan godkänt principen, att dylika befattningar skulle få disponeras för föreståndarnas närmaste män å de mera arbetstyngda bansektionerna. Då åtta av statens järnvägars tjuguttre bansektioner av denna anledning ansågs böra tilldelas baninspektorer i stället för underingenjörer och förut endast fanns disponibel en baninspektorstjänst härför, begärdes sju nya dylika.

Även denna gång tillstyrkte lönenämnden styrelsens förslag härom och framhöll särskilt, att förevarande fråga icke torde vara av den art, att den komme att behandlas av 1936 års lönekommitté.

Trots alla dessa samstämmiga uttalanden om behövligheten av dessa befattningar har departementschefen i år icke ansett sig kunna tillstyrka framställning i ärendet. Denna sin ståndpunkt har han motiverat med att frågan synes »böra prövas i samband med det på grund av järnvägsselektrofieringens fortgående utökning alltmera aktuella spörsmålet om bansektionsföreståndarnas arbetsuppgifter m. m.»

Vi ha oss icke bekant vad departementschefen avser med detta helt nya skäl, och vid förfrågningar å vederbörande byrå i järnvägsstyrelsen har man förklarat sig icke heller känna till, att något dylikt spörsmål skulle vara aktuellt. Då man emellertid möjligen skulle kunna få den uppfattningen av statsrådets uttalande, att en minskning av bansektionsföreståndarnas arbetsuppgifter skulle vara påtänkt, bör erinras om, att det torde vara ganska säkert, att *motsatta* förhållandet är det enda riktiga. Trots att flera enskilda järnvägar äro avsedda att införlivas med statsbanenätet, lär det nämligen icke vara meningen att öka antalet sektioner, utan komma sålunda vissa av dessa att ytterligare förlängas.

Härtill bör beaktas, att samtliga de bansektioner, för vilka nu begärts ban-

inspektorsbefattningar, redan för länge sedan äro elektrifierade. En eventuellt ökad elektrifiering av andra bansektioner kan därför knappast hava någon inverkan på denna fråga. Även om så vore fallet, så torde den fortsatta elektrifieringen endast komma att, liksom hittills skett, öka bansektionsföreståndarnas arbetsuppgifter och sålunda göra behovet av högre ställning för baningenjörerna närmaste man mera trängande. Den hittills fullbordade elektrifieringen har icke heller i något fall medfört en förkortning av bansektionerna.

Den förlängning av berörda bansektioner till mer än dubbla huvudspårslängden, som ovan omtalats, har uppkommit dels därigenom att vissa sektioner sammanslagits, och dels därigenom att, såsom nyss anförts, enskilda järnvägar införlivats med statsbanenätet utan att bansektionernas antal härvid ökats. En följd härav har blivit, att möjligheterna för befordran till sektionsföreståndare i hög grad försvårats för ifrågavarande närmaste män till baningenjörerna. Huru omfattande de arbeten äro, som åligga berörda baningenjörer att jämte nu ifrågavarande medhjälpare leda och övervaka, framgår därav, att utgifterna å vardera av dessa åtta bansektioner i medeltal uppgingo under år 1934 till 2.8 milj., under år 1935 till 3.1 milj. och år 1936 till 3.5 milj. kronor. De underingenjörer, som skulle komma att beröras av nu föreslagen uppflyttning till baninspektorer, hava alla uppnått en ålder av omkring 50 år och stå fortfarande kvar i sin första anställningsgrad som underingenjör, trots att de alla hava en tjänstetid vid verket av cirka 20 år. Det vore därför en enkel gärd av rättvisa att förhjälpa dessa gamla erfarna ingenjörer till åtminstone baninspektors löneställning.

De två nya *expeditionsföreståndarbefattningar i 21:a lönegraden*, som järnvägsstyrelsen föreslagit och kommunikationsverkens lönenämnd tillstyrkt, äro avsedda att placeras den ena å avgående godsexpeditionen vid Stockholm södra och den andra å godsexpeditionen vid Jönköping C.

Båda dessa expeditioner äro numera av betydande storleksordning. Trafiksiffror och uppbördens storlek hålla enligt av järnvägsstyrelsen tillämpade och av riksdagen vid dylika befattningars inrättande godkända grunder väl de fordringar, som uppställts för att föreståndarna skola tillerkännas expeditionsföreståndares tjänsteställning. Det torde därför icke kunna föreligga några bärande skäl för ett uppskjutande av dessa befattningars inrättande.

Vad slutligen beträffar den av järnvägsstyrelsen i skrivelse såväl den 30 oktober 1935 som den 14 november 1936 föreslagna *nya befattningen i 20:e lönegraden* med benämning byråassistent må följande framhållas.

Järnvägsstyrelsen har såsom motiv för befattningens inrättande bland annat anført, att inom styrelsen och å befälsexpeditionerna vid linjeförvaltningen icke finnes någon administrativ eller kameral befattning i 20:e lönegraden, motsvarande kontrollörsbefattningen vid post- och telegrafverken. Samtliga vid statens järnvägar befintliga kontrollörsbefattningar äro hänförliga till 21:a lönegraden och placerade å styrelsens kontrollkontor med huvudsaklig arbetsuppgift att å stationerna förrätta uppbörds kontroll. I 20:e lönegraden är visserligen upptagen befattningen underinspektör, men den-

na är avsedd för stationsföreståndarens närmaste man å de större stationerna. Det har emellertid vid flera tillfällen visat sig vara önskvärt att hava tillgång till en befattning i 20:e lönegraden för utförande av sådana arbetsuppgifter av administrativ eller kameral natur, för vilka notariebefattning i 21:a lönegraden kan anses väl hög.

Styrelsens förslag år 1935 rörande nämnda befattnings inrättande förordades av lönenämnden.

Departementschefen framhöll i proposition nr 141 till 1936 års riksdag, att ett visst behov av befattning i 20:e lönegraden för administrativa och kamerala göromål vid statens järnvägar förefanns, men att frågan om införandet av en ny befattning i tjänsteförteckningen syntes även i förevarande fall böra prövas i samband med den blivande allmänna översynen av avlöningsbestämmelserna för statens befattningshavare varför departementschefen ansåg sig icke böra förorda förslag i ämnet till 1936 års riksdag.

Vid behandlingen av propositionen gjorde statsutskottet i anslutning till motion nr 645 vid samma riksdag det uttalandet, att utskottet, som ansett sig böra ansluta sig till departementschefens ståndpunkt, dock härvidlag icke förbisett, att vissa skäl kunde anföras för vidtagande av en del organisatoriska ändringar och förbättringar utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit.

I sin skrivelse den 14 november 1936 har järnvägsstyrelsen ånyo hemställt, att förslag om inrättande av byråassistentbefattning i 20:e lönegraden måtte föreläggas 1937 års riksdag. Även denna framställning har förordats av lönenämnden.

Departementschefen har emellertid icke ansett sig böra framlägga förslag rörande denna befattning till innevarande års riksdag, utan överlämnat framställningen till finansdepartementet.

Då behovet av ifrågavarande befattning påvisats av såväl järnvägsstyrelsen som kommunikationsverkens lönenämnd, och då dessutom vederbörande departementschef vidgått att behov av nämnda befattning för administrativa och kamerala göromål vid statens järnvägar förefinnes, föreligga otvivelaktigt starka skäl för befattningens omedelbara inrättande.

Härovan ha i korthet framhållits de skäl, som föreligga för inrättandet av de olika befattningarna. Såsom redan tidigare nämnts äro berörda verksamheter kända för att vara synnerligen restriktiva i sina framställningar om nya befattningar. Denna återhållsamhet har också lett till det förhållandet, att befälskåren vid nu ifrågavarande verk är i jämförelse med hela personalstocken synnerligen liten.

I detta sammanhang förtjänar framhållas, att Kungl. Maj:t, utöver de beskärningar av verksamheternas förslag som här berörts, redan tidigare i viss mån beskurit även det av järnvägsstyrelsen för år 1937 begärda antalet befattningar i 20:e och lägre lönegrader, just vad angår antalet befordrade tjänster. Sålunda har departementschefen avslagit järnvägsstyrelsens likaledes välgrundade och av lönenämnden tillstyrkta framställning om inrättandet fr. o. m. 1937 av en underinspektorsbefattning (20:e lönegraden), en förste stationsskrivarbefattning (17:e lönegraden) och två bokhållarbefattning

gar (17:e lönegraden). Även denna åtgärd måste betecknas som uppseendeväckande, då styrelsen för ett verk av statens järnvägars omfattning och betydelse förmenats att inrätta fem sådana relativt lågt avlönade befälstjänster helst denna åtgärd skulle hava medfört en merkostnad för statens järnvägar av endast cirka 2,500 kronor per år, en försvinnande bråkdel av statens järnvägars utgiftsstat. Att denna och liknande åtgärder från Kungl. Maj:ts sida måste väcka beklämning och utlösa missmod hos därav berörda personalgrupper är så mycket mera förståeligt som de sista femton åren vid statsbanorna, vad befälsuppsättningen beträffar, i stort sett gått helt i indragningens tecken. Vi erinra sålunda om att antalet förste stationsskrivarbefattningar för närvarande endast är 160 mot 192 år 1920 trots en samtidigt betydande utökning av statsbanornas längdutsträckning och trafikvolym ävensom tillkomsten av andra verksamhetsområden, exempelvis automobildrift. De sista årens trafikökning har icke heller tillnärmelsevis medfört den höjning av tjänsteställningen, som i en mängd fall skulle vara en logisk och rättvis följd av ökat ansvar och mera kvalificerat arbete.

I förvissning om att järnvägsstyrelsen nu lika litet som tidigare föreslagit inrättandet av en befattning i befälsställning, såvida icke stadigvarande behov av densamma verkligen föreläge, hade man allmänt hoppats, att en välmotiverad om än i och för sig skäligen ringa lättnad i de synnerligen dåliga beföringsmöjligheterna vid statens järnvägar skulle erhållas. Till belysande av nuvarande förhållanden må erinras om den höga medelålder, som den nuvarande stationsskrivarkåren (rekryteringsgraden) vid statens järnvägar har. Medelåldern för stationsskrivarna är också i oavblåtligt stigande. Från att under åren 1906—1913 hava hållit sig vid 33 år, har den alltsedan 1917, då den var lägst (30 år), stigit oavbrutet och är f. n. ej mindre än omkring 45 år. Vad angår beföringsutsikterna må nämnas, att under 1935 funnos exempelvis 368 stationsskrivare i stationstjänst. Samma år tillsattes endast 6 förste stationsskrivare i sådan tjänst. År 1934 voro siffrorna 398 resp. 5 och 1933 406 resp. 1. Under de sista femton åren, då i medeltal per år 406 stationsskrivare tjänstgjort å stationerna, hava i medeltal endast 6 förste stationsskrivarbefattningar tillsatts därstädes. Då medelåldern f. n. är så hög som nära 45 år, är det tydligt, att beföringsutsikterna för stora delar av statens järnvägars stationsskrivarkår äro så gott som inga. Det må framhållas, att här ifrågavarande tjänstemän av statsmakterna placerats i en lönegrad, som i lönehänseende är en rekryteringsgrad och icke en slutgrad. Det finnes exempelvis alltjämt stationsskrivare, som för snart 30 år sedan genomgingo statens järnvägars första volontärkurs och alltsedan dess troget tjänat sitt verk, en del kanske så gott som hela tiden med tjänstgöring som tågklarare nattetid var tredje eller fjärde natt, men som ännu icke blivit befordrade. Flertalet är nu i 50-årsåldern och har innehaft högsta löneklassen i snart 15 år. Till belysning av det anförda må framhållas, att till den av Kungl. Maj:t icke beviljade förste stationsskrivarbefattningen i Skövde, vilken av järnvägsstyrelsen prelimmärt ledigförklarats och till vilken förord redan hade hunnit sättas, innan Kungl. Maj:ts beslut erhöles, hade samt-

liga tre stationsskrivare, som av distriktschefen upptagits främst å förslaget, antagits vid statens järnvägar redan år 1907.

Vad härovan sagts rörande befodringsutsikterna vid statens järnvägar utgör endast ett exempel, men detsamma gäller i viss mån även de andra trafikverken, särskilt postverket. Det kan icke heller frångås, att statsmakterna måste anses hava skyldighet att åstadkomma erforderliga förbättringar.

På grund av vad sålunda anförts få vi härigenom föreslå,

att riksdagen måtte besluta att av Kungl. Maj:t i proposition nr 132 föreslaget antal befattningar måtte utökas med följande:

vid postverket

sekreterarbefattning i 24:e lönegraden 1
 aktuariefattning 1

vid telegrafverket

byrådirektörsbefattning 1
 sekreterarbefattning i 24:e lönegraden 1
 överkontrollörsbefattning 3
 förste kontrollörsbefattning 2

vid statens järnvägar

överinspektorsbefattning 2
 sekreterarbefattning i 24:e lönegraden 1
 baninspektorsbefattning 7
 expeditionsföreståndarbefattning i 21:a lönegraden .. 2 samt

att i avlöningsreglementets tjänsteförteckning måtte i 20:e lönegraden för statens järnvägar införas en ny befattning benämnd byråassistent.

Stockholm den 9 mars 1937.

Gösta Rahmn.

Nils Holmström.

G. A. Björkman.